

A körforgás harmóniája

Beszélgetés Rózsássy Barbarával

Fotó: Vadócz Dávid

Ülünk az Írószövetségben – ahogy szoktunk estefelé, fotelbe kucorodva, mert a teraszról már hetek óta betesékelt minket a hideg –, hátunk mögött a nap java része, és beszélgetünk. Lassan tíz éve így telik heti egy-két este. Ilyenkor írok, könyvek, barátok, cicák, receptek, veteményezési és befőzési technikák mind szóba kerülnek. Olykor még verslábak is. Csak a témák fontossági sorrendje változik alkalmanként. Zavartan mosolygunk most, mikor az évtizedes rutin feladattá nő, s be kell kapcsolni a diktafont.

– *Úgy hozta az élet, hogy idén új verseskötetet kell írnod. Milyen érzés ez? Felszabadító? Netán nyomasztó?*

– Kicsit felszabadító, kicsit nyomasztó. Felszabadító, mert nagyon terhes hosszú ideig „cipelni” megíratlan dolgokat. Nyomasztó, mert egyébként is a határidők fogságában élek, vagyis egyáltalán nem könnyű kiszorítani az alkotóidőt. És minden új kötet egy új vállalás, egyfajta felelősség. Amikor fiatalon elkezd írni az ember, a költészet még szinte tét nélkülinek tűnik. A vers könnyen jön, határtalanul soknak tűnik a rendelkezésedre álló idő, nem is érted, bizonyos költőknek miért sikerült olyan karcsúra az életművük, hiszen te még annyit írsz, minden napod egy új vers... A nehézségek akkor kezdődnek, amikor elvárásokat támasztasz magad felé, amikor felállítod a lécet, és minden nekirugaszkodásnál meg akarod ugrani.

– *Lehetséges egy olyan létállapot, amikor az ember önfeledten tud írni? Nem gondolkodik közben egyéb kötelezettségeken, nincs határidőkényszere, hanem magáért az alkotásért ragad tollat. Vagy ez*

a 21. században már teljes mértékben elképzelhetetlen?

– Szerintem általánosságban nem lehet válaszolni erre a kérdésre, mivel ez részben alkati dolog. Bevallom őszintén, én soha nem voltam az az igazán önfeledt típus, de maga az írás generálhat egyfajta önfeledtséget, ha már tényleg benne járok a sűrűjében. Abban viszont biztos vagyok: kellenek olyan időszakok, amikor teljes mértékben az alkotásnak élsz.

– *Amióta ismerlek, mindig azt láttam, hogy a végső határidőig tologattad a köteteid megírását, az utolsó pillanatban azonban hihetetlen gyorsasággal születtek meg a művek, amelyek lassan egy polcnyit kitesznek, hiszen több esszéköteted, és ha jól számolom, nyolc versesköteted jelent meg eddig. A Füveskerti költők című hiánypótló könyvedet is egy-két hónap alatt írtad meg. Némi humorral mondhatjuk, hogy a határidő a múzsád?*

– Ha nem is személyesítem meg a határidőt, tényleg így születtek a könyveim, leszámítva az első kötetet, amelybe nagyjából négy év termése, a tizenöt és tizenkilenc éves korom között

írt versek kerültek. Persze kicsit más a helyzet egy esszékötet esetében. A füveskertiek műveit hosszú-hosszú évekig olvastam ahhoz, hogy kikristályosodjanak bennem az életműüket meghatározó gócpontok. Komplet alkotoi pályákat nem lehet néhány hét alatt elemezni – nagyjából két évtized során gyűjtöttem össze azokat az ismereteket, benyomásokat, a füveskertiek alkotásairól formált elképzeléseimet, amiket szerettem volna megosztani az olvasóval, elsősorban azzal a céllal, hogy felhívjam e modern, komplex, nagyszabású életművekre a figyelmet. Mielőtt belefogtam a könyv megírásába, már nagyon is világosan éltem bennem bizonyos alapvetések, ugyanakkor az is tagadhatatlan, néhány összefüggésre írás közben jöttem rá, mert az egyediségek, a sajátosságok kiemelése mentén lehetőségem nyílt megfigyelni, mennyi közös pont van költői szemléletükben. Alapvetően egyébként két ok játszik közre abban, hogy határidő szempontjából az utolsó pillanatban és viszonylag rövid idő alatt születnek a könyveim. Egyrészt számos gyakorlati teendő vonja el a figyelmemet az írásról. Sokak életében ez nem gátolja az alkotómunkát, hiszen akár egy-egy szabad órát kihasználva is képesek megírni egy könyvet. Sajnos azonban én nem vagyok ilyen alkat. Nyugodt, tehermentes napokra van szükségem ahhoz, hogy elinduljon az a folyamat, aminek köszönhetően majd vers születik.

– *Ha jól sejtem, ehhez a nyugalomhoz hozzátartozik például az is, hogy rend legyen körülötted. Nem vagy az a típus, aki szeret a káosz közepén alkotni...*

– Tényleg nem. Leginkább úgy tudom ezt megfogalmazni, hogy az írás igényel egyfajta kiegyensúlyozottságot az életemben, csendet és nyugalmat kíván, olyan környezetet, amiben otthonosan érzem magam. Nem gyakran adatik ez meg az életemben, s éppen ebből fakad a másik ok, aminek köszönhetően rövid idő alatt születnek a könyveim: a ritkán adódó alkotói időszakokat mindig nagyon meg tudtam becsül-

ni. Tehát ha van néhány hetem írásra, akkor képes vagyok száz százalékgig arra koncentrálni, és ez alatt az idő alatt megírni mindazt, amit akár évek óta tartogatok, érlelek, hordozgatok a gondolataim között. Ebben a sűrű, felfokozott időszakban már egyúttal arra is koncentrálok, mit és hogyan lehet majd egy kötetben elhelyezni. Mindeközben persze az a jó, ha nincs túl sok megoldandó feladat, mert az elmúlt években úgy alakult, hogy szerencsére nagyon sokféle feladatom, vállalásom, kötelezettségem volt. Itt többnyire olyan jellegű dolgokról van szó, amelyek valamilyen módon más embereket is érintenek, az életükre valamilyen befolyással vannak, gondolhatsz akár könyvszerkesztésre, lapszerkesztésre, rendezvényszervezésre, egy pályakezdő útjának egyengetésére. Mivel felvállaltam, hogy mindezekkel foglalkozom, nem tolhattam bármikor félre az aktuális teendőket. Egy alkotónak, akinek megjelenés előtt áll a kötete, nem mondhatod, hogy ezt inkább végelestsük jövőre, mert idén a saját könyvemmel kell foglalkoznom. Vagyis amikor fel kell állítani egy rangsort, mindig a saját munka szorul háttérbe.

– *Nem generál feszültséget benned az, hogy miközben ott moccognak a fejedben a megírandó témák, más kéziratával bíbelődsz, ahelyett hogy a sajátoddal foglalkoznál?*

– A szerkesztés, ha az ember igazán komolyan veszi, egyfajta alkotómunka, legalábbis kreatív folyamat. Mások munkáival foglalkozni egyáltalán nem frusztráló, sokkal inkább megtiszteltető feladat – és nem utolsó sorban izgalmas kaland, olykor akár műhelymunkával fűszerezve. Ugyanakkor bizalmi kérdés is, hiszen fontos, hogy a szerző higgyen abban: a közös munkátok minden mozzanata az ő érdekét képviseli. Természetesen más a helyzet akkor, ha kortársak műveivel foglalkozunk, és más akkor, ha olyan alkotás kerül a kezünkbe, amelynek a szerzője már nincs köztünk, és nincs lehetőség semmiféle műhelymunkára, vagyis minden utólagos döntést egyedül kell meghoznod, anél-

kül hogy a szerzővel megvitathatnád. Ezért tartom nagyon fontosnak, hogy például egy életmű utolsó állomása, teszem azt egy posztumusz megjelenő verseskötet, kinek, milyen szerkesztőnek a kezébe kerül: a művekre nemcsak minden idegszálunkkal rá kell hangolódni, de kellő alázattal is kell viseltetni irántuk ahhoz, hogy érdemi munkát végezhessünk. Túl ezen, az ember kezében persze mindenféle kézirat megfordul, s nyilván nem lehet mindegyikért egyformán lelkesedni, de mondhatom, nekem szerencsém van, mivel az esetek többségében számomra kedves alkotók írásainak társaságában tölthetem az időt. És számos olyan könyv szerkesztője lehettem, ami kifejezetten inspiráló volt számomra. Ilyen például Homoki-Nagy István *Nádi szélben* című, tavalyi kötete, és hamarosan megjelenő új könyve, a *Zárszámadás*. E kötetek nagy tanulsága számomra az, miként lehet felszíniesség nélkül, sallangmentesen, ugyanakkor elmélyülten, költőien írni a szeretet különböző kifejeződéseiről, elsősorban az állatokhoz, a természethez való kötődésről.

– *A mindennapjaid része az is, hogy fiatal alkotók, pályakezdők munkáival foglalkozol, az utóbbi évben már a KMTG berkein belül is, ami szintén egyfajta műhelymunka. Kihívás ez számodra? Azért is kérdezem, mert ha elnézem a harminc alattiak verstermését, sokszor érzek egyfajta kiüresedést a költészetben, amit – ha jobban megvizsgálok –, úgy látom, a mesterségbeli tudás hiányosságai is generálnak. Gyakran támad az a benyomásom, hogy verssorokba tördelt prózát olvasok, amiből hiányzik a költői látomás, amiből szinte kivesztek a költői képek. Vajon ez már egy generációs különbség közöttünk és a fiatalabb nemzedék között, vagy tényleg baj van?*

– Önmagában természetes dolog, hogy újabb és újabb nemzedékek más dolgokkal kísérleteznek az irodalomban, más utakat keresnek. Mindemellett én is úgy látom: kifejezetten 21. századi problémával állunk szemben, amikor azt tapasztaljuk, maga az alkotó sem tudja határozottan megkülönböztetni a verset a prózá-

tól, ami viszont már nem természetes. Nem tudom, ez hova vezet. Ugyanakkor látom biztató jeleket annak, hogy a mostani huszonévesek körében ez a tendencia megfordulhat. Akikkel én találkozom, nagyon is tudatosan készülnek

1999-ben, második kötetem megjelenésének idején

arra, hogy verset írva váljanak költővé, ez pedig határozottan optimizmussal tölt el. És igen, fiatal tehetségekkel foglalkozni mindenképp kihívás. Egy-egy beszélgetés, műhelymunka után mindig felteszem magamnak a kérdést, hogy vajon abból, amit elméletben aprólékosan körüljártunk, mit lesz képes egy reményteljes ifjonc átültetni a gyakorlatba. Hiszem, hogy negyvenen túl egyre nagyobb a felelősségünk abban, hogy eddigi tapasztalatunkból, tudásunkból mit vagyunk képesek átadni a jövő nemzedékének. És a közös munka során születő új művek nyomán követése szintén lehet inspiráló.

– *A közvetlen környezetben mi az, ami inspirál?*

A Versmaratonon 2017-ben

– Közvetlen környezetem sokat változott az elmúlt években, ezzel együtt az annak köszönhető hatások is átalakultak. Ha visszaemlékszel, úgy tizenöt évvel ezelőtt még megtehettük, hogy évente néhányszor adtunk magunknak pár hét alkotóidőt, leutaztunk Szigligetre vagy máshova, ahol elzárkoztunk a külvilágtól. Ezekben a napokban, hetekben semmi mással nem foglalkoztunk, csak az írással. Azt hiszem, mindkettőnk nevében mondhatom, hogy akkor a megszokottból való kiszakadás volt inspiráló, ma viszont maga a megszokott, az otthon csendje és nyugalma, ahol néha elég, ha körül nézel a kertedben...

– Vagy megszimogatom a cicáidat...

– Igen, ez is az inspiráció része, hiszen tagadhatatlan, hogy az őt befogadott cica rengeteg változást hozott az életembe, ami újfajta érzésekkel, gondolatokkal, egyáltalán újfajta látásmóddal ajándékozott meg. Ha az a kérdés, hogy ez inspiráló-e, ennek van-e, lesz-e lenyomata

az írásaimban, akkor a válasz: igen. Én nem törekedtem soha arra, hogy amit írok, az a személyemről mindenáron leválasztható legyen. Szerintem az alkotásnak az a lényege, hogy minden hatást be tudj fogadni és át tudj szűrni magadon, hátha születhet belőle valami új.

– *Mindennapi beszélgetéseink során mostanában visszatérő témánk a kert. Általában apró cseprő dolgokat tárgyalunk meg, de most, hogy az inspirációnál tartunk, arra gondolok: a kert hogyan egyfajta metafizikus tartalmat az életünkben. Te miként látod ezt?*

– Amikor az ember elkezd a kerttel foglalkozni – onnantól, hogy elvetsz egy magot, egészen addig, hogy mi kerül az asztalodra belőle, amit majd megfőzöl, megeszel –, megtapasztal egy alapvető, bár tudom, sokaknak sajnos már nagyon idegen világot, ami egyre nagyobb befolyást gyakorol a gondolkodására, az általános szemléletére, arra, miként látja az őt körülvevő természetet. Olyan dolgokat vesz észre, amik korábban fel sem tűntek neki. Egy panel ablakból kinézve nehéz nyomon követni, miként változik a természet napról napra. Persze lehetséges, de az én tapasztalatom azt mutatja, létezik egyfajta „intimitás”, az élővilág szeretetének olyanfajta megtapasztalása, amit csak a saját kert élménye nyújthat. Mindez nemcsak azért inspiráló, mert ezáltal része lehetsz a természet körforgásának, hanem azért is, mert ennek a nyomán képes vagy megélni a harmóniát. Már beszélünk arról, hogy én alkotomból kifolyólag csak akkor tudok írni, ha úgy érzem, harmónia vesz körül. Ez olyannyira igaz, hogy még a nagy érzelmi hullámlásokat is csak akkor tudom kifejezni, amikor éppen nyugvóponton vagyok, és stabilitást érzek magam körül. A természetközelség ebben segít.

– *Az irodalom nagy kérdései közé tartozik az elmúlással való szembenézés, és természetesen a te verseidnek is tagadhatatlan része ez. Annak átélése, a magad számára való megfogalmazása, hogy ugyanolyan része vagy a természet körforgásának, mint az apró vetőmag, megkönnyíti vala-*

milyen módon az életed? Úgy értem, más perspektívába helyezi ez a saját nagy kérdéseidet és válaszaidat?

– Szerintem, ha az ember valamennyire képes harmóniába kerülni az őt körülvevő természettel, akkor egy idő után saját magát is a körforgás természetes részeként szemléli. Persze könnyű ezt mondani, hiszen harmóniába kerülni a természettel egyáltalán nem magától értetődő, számos szinten kell rá törekedni tudatosan, vagyis meg kell tenned bizonyos dolgokat a természetért, hogy cserébe kaphass valamit, és ami még ennél is lényegesebb: meg kell tenned bizonyos dolgokat önzetlenül, akkor is, ha tudod, ebből nem származik semmilyen hasznod, előnyöd. Ez vezet el a felismerésig, miszerint te az óriásinak, a hatalmasnak egy nagyon apró, szemmel nem is látható része vagy csupán. Ennek belátása alkotóként azért roppant fontos, mert mindamellett, hogy fiatalon, amikor elindulunk a pályán, jó esetben tele vagyunk optimizmussal, önbizalommal és vi-

lágmegváltó gondolatokkal, tervekkel, azt is látnunk kell már a kezdetektől, milyen kicsi pontok vagyunk a nagybetűs Költészetben. Csupán arra nyílik lehetőségünk, hogy rengeteg munka, kitartás árán bekapcsolódhassunk egy hosszú-hosszú láncolatba. Mindez alázat nélkül nem lehetséges – sajnos azonban erről hajlamosak vagyunk útközben elfeledkezni. Ha másképp nem megy, akkor arcul kell csapnod magad néhányszor, és tudatosítanod, hogy például nem a díjaid határoznak meg téged, nem is az, hogy hány folyóiratban publikálsz, jelenik-e meg évente új könyved, és arról ki, mit ír, hányszor mutathatod be az ország különböző pontjain. Persze ez mind-mind lehet fontos dolog az ember hétköznapjaiban, de csupán abban.

– Tehát a felismerés lényegében az alkotói szemléletre gyakorol befolyást?

– Feltétlenül, a leglényege pedig abban áll, hogy tudatosítom: mindaz, amit lehetőségem nyílik megírni az életem során, önmagában nem ér semmit. Csak akkor van értelme és lét-

Tallián Mariannal és Lázár Balázssal

jogosultsága, ha egy folyamat részeként tudok tekinteni rá, amelynek rajtam kívül számos eleme van. Ha a világirodalom költészetét egy tengerparti mozaikként képzeljük el, akkor a saját költészetünket ezen belül egyetlen mozaikszemként kell látnunk. De éppen ez a szépsége: mi is rakhattunk hozzá egy szemet, mi is a részese lehettünk. Nem az a katartikus élmény, amikor felismered magadban a tehetséget (amit

Séta otthon, a kertben (Czimbal Gyula fotója)

egyébként természetes alkotói attitűdnek tartok, hiszen minek írna az, aki tehetségtelennek gondolja magát), hanem az, amikor rájössz, milyen nagyszabású dolognak vagy a része.

– *A mai kor szerintem nem kedvez az efféle felismeréseknek. Te hogy látod ezt? Nem érzed úgy, hogy költőként és az életed egyéb területein is egy szubkultúra része vagy? Van egyáltalán olyan területe az életednek, amivel a mainstreamet követed?*

– Bevallom őszintén, nem gondolkodtam még ezen, valószínűleg azért, mert a mi életünkben már teljesen természetessé vált, hogy a költészet egy szubkultúra, kis túlzással azt mondhatjuk, annyi befogadója van, ahány művelője. Sötétebb pillanataimban hajlamos vagyok azt gondolni: még annyi sincs, optimistább napokon pedig örülök egy jól sikerült irodalmi rendezvénynek, könyvbemutatónak, egy teltházas versszínházi előadás lelkes közönségének. Persze igaz, én legszívesebben úgy élnék, hogy minél kevesebb jusson el hozzám a külvilág zajából. Idén, a karantén, a korlátozások során láttam, mennyi embert megvisel, hogy fel kell adni a társasági életet, a jövőmenést, miközben én úgy éreztem, az egész életemet el tudnám képzelni így – természetesen nem a vírus árnyékában, hanem afféle „önkéntes karanténban”. De igazad van, a kor, amelyben élünk, és főként a kor, amelyben feladatokat vállaltunk, ennek egyáltalán nem kedvez. És az is igaz: a könyveim sem kifejezetten „populáritást hajszoló” olvasnivalók, nem is ezért születtek. Az ember nyilván elképzeleli magában a helyes utat, felállít egy értékrendet – ami vonatkozik az általános életedre és az alkotásra is. Később ragaszkodik ahhoz, hogy annak a mentén haladjon.

– *Amióta ismerlek, úgy látom, hogy a klasszikusok tekintetében irodalmi „ízlésed” nem változott, van egy erős alapelképzelésed arról, mik a sarokpontok, az alapvető irodalmi értékek, mi a jó, mi a követendő irány. Ha például mondanom kéne egy költőt, akit az utóbbi években fedeztél fel magadnak, és jelentős hatást gyakorolt rád, nagy bajban*

Erős Kingával és Szentmártoni Jánossal 2017-ben, az Írószövetség vers- és novellairó pályázatának díjátadóján

lennék. Fel tudom persze sorolni Dantétól Babitson át Nemes Nagyig azokat az alapvető alkotókat, akik fontosak a számodra, de tíz-tizenöt éve is őket mondtam volna. Jól látom?

– Igaz, hogy nagyon korán megfogalmazódott bennem, mit tartok az egyetemes költészet sarokpontjainak, vagy talán helyesebb úgy mondani: milyen az a költői világ, ahol igazán otthonosan érzem magam. És jól látod, az alapvetések nem változtak, Babits örök etalon marad. Pedig az utóbbi években több okból kifolyólag is lehetőségem nyílt behatóbban foglalkozni bizonyos alkotók életművével. Például az Olvasat *Napi klasszikus* című versrovatának szerkesztése közben jöttem rá, milyen felszínesen ismertem és ítélt meg korábban Juhász Gyula költészetét. A Tallián Mariann és Lázár Balázs színművészekkel létrehozott versszínházi előadásaink szerkesztése során pedig el- és újraolvashattam Arany János, Vörösmarty Mihály, Weöres Sándor, Nagy László és számos más alkotó teljes költői életművét. Hazudnék, ha azt mondanám, hogy például Arany János verseinek aprólékos olvasgatása nem volt nagy találkozás.

– Azt mondd, Babits örök etalon a számodra – akit sokan vádoltak azzal, hogy a költészete úgy mond „steril”. Te mit gondolsz erről?

– Nagyon nagy felismerés volt az életemben, amikor Babits teljes költői életművét először olvastam úgy végig, ahogy az ember általában inkább egy regényt szokott: az elsőtől az utolsó lapig. Akkor is azt gondoltam, most is úgy látom: a Babits-életműben nincs rossz vers, legfeljebb gyengébb, közepes művek vannak – az életmű csúcsai mellett. Megdöbbenő számomra, hogyan képes valaki ilyen precizitással látni saját magát, hogyan képes ilyen alaposan és hideg fejjel húzni, vagyis biztos kézzel javítani, a végleges eléréséig. Én úgy hiszem: a rossz vers elengedése nagyobb feladat, mint a jó vers megírása, ez nem sterilizálás, hanem mestermunka.

– A gyűjteményes kötetekben gyakran szemezgethetünk a „kötetbe nem sorolt”, „kötetből kimaradt” versek között. Sokszor az ember azt érzi, volt oka annak, hogy a költő az adott művet nem hozta nyilvánosságra, s valószínűleg jobb lett volna, ha nem bukkan rá az utókor. Te őrizgetsz régi kéziratokat? Vagy megsemmisíted a kevésbé sikerült írásokat?

– Verset kézzel írok: papíron javítgatom, tisztázom le, amíg el nem éri a véglegesnek vélt formát, és csak ekkor viszem gépbe. A kéziratokat pedig, amelyek egyébként sok-sok oldalt szoktak kitenni, tele javítgatással, csak egy-egy alkotói etap végéig tartom meg, később megsemmisítem. Persze mindig kérdés, hogy a már megjelent munkákból mi az, amit évek múlva inkább elengednél, hiszen előfordulhat, hogy egyes versek idővel rosszabb fényben tűnnek fel, „romlanak”. Ha például most visszaneztek az eddig megjelent könyveimre, sok olyan verssel szembesülök, amit ma már nem tennék kötetbe. De hiszem, hogy ott és akkor volt létjogosultságuk, mindegyiket vállalom a maga helyén, hiszen egy folyamat részei voltak. Ezzel együtt, ha ma azt a feladatot kapnám, hogy állítsak össze egy saját válogatást az általam legjobbnak ítélt verseimből, az biztosan vékonyabb lenne, mint a 2014-es válogatott kötetem, a *Fekete-fehér fénylés*. Nem valamiféle álszerénységből, és nem azért, mert nem becsülöm meg a saját munkámat...

– *Hanem azért, mert ahogy mondani szokás, mindenkit a legjobból, a legjobb alkotásaiból kell megítélni, és ez önmagadra nézve is érvényes.*

– Pontosan. Igaz ez még akkor is, ha a gyakorlatban nagyon nehéz megvalósítani.

– *Nemrégiben egyszer arról beszélgettünk, milyen sok olyan költő, író van, aki hiába épített fel egy komplett életművet, halála után az utókor mégsem becsüli meg eléggé. Szerinted szembe kell nézni azzal, hogy nem az utókorok írnak? S nem nyomasztó ez a szembenézés?*

– Amikor elkezdtem írni, gyerek voltam, nem fogalmazhattam meg magamban efféle dolgokat, eszembe se jutott az olvasó, még kevésbé az utókor, egyszerűen csak engedtem a készítésnek, és papírra vettem a gondolataimat. S habár az ember később változik, lassanként megbarátkozik azzal, hogy a költészet a választott útja, ehhez pedig hozzátartozik a nyilvánosság, mégis hiszem, hogy ebből az alaphelyzetből, vagyis a gyerekkorból kell kiindulni,

amikor ezt a kérdést megközelítjük. Számomra ugyanis egyáltalán nem volt sem könnyű, sem élvezhető az, hogy a versekkel ki kellett lépni az emberek elé. Mára talán furcsának hangzik, hiszen hozzáedződtem, de eleinte kifejezetten feszélyeztek a könyvbemutatók, kihívást jelentett még az is, ha idegenek előtt kellett beszélnem, felolvasnom. Én arra sem vágytam igazán, hogy mások megismerjék az írásaimat, arra végképp nem, hogy a személyemről is tudomást vegyenek. Írás közben éppen ezért eleve nem gondolok az olvasóra, ha az járna a fejemben, mit szól majd a külvilág a vershez, azt hiszem, egy sort sem tudnék leírni, kell egyfajta elszántság ahhoz, hogy megmutassam magam. Már pedig szilárdan hiszem, hogy a költészet csak akkor költészet, ha meg tudod magad mutatni benne – itt nincs helye a szemérmeskedésnek. Számomra tehát egyáltalán nem nyomasztó arra gondolni, mit kezd, kezd-e majd valamit az írásaimmal az utókor, hogyan fogja és fogja-e azokat akár az életemre visszavetítve értelmezni. Egyszerűen nem foglalkozom ezzel a kérdéssel. Egyébként meg, ahogy te szoktad mondani, a koporsó felől nézve kevés dolognak van igazán jelentősége az életben. Szerintem a lényeg az, hogy amíg élsz és írsz, addig ezáltal meg tudj élni valamiféle teljességet. Nyilván a teljesség megélésének sokféle útja, módja van, de nekem ez a lehetőség adatott.

Erős Kinga

Erős Kinga
(1977, Brassó) kritikus, szerkesztő, a Magyar Írószövetség elnöke, József Attila-díjas